

Sosiaali- ja terveyspalvelut eri oleskelustatuksella maahan tulleeille

16.3.2022

Ellen Vogt

Oleskelulupa tilapäisen suojelun perusteella ja sote-palvelut

- Oikeus terveydenhuollon palveluihin saman laajuisesti kuin henkilöillä, joilla on kotikunta Suomessa
  - Järjestämisvastuu vastaanottokeskuksella, johon henkilö rekisteröitynyt
- Oikeus välttämättömiin sosiaalihuollon palveluihin (ml. taloudellinen tuki eli vastaanottoraha)
  - Järjestämisvastuu vastaanottokeskuksella, johon henkilö rekisteröitynyt
  - Jos tilapäisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneella lapsella todetaan lastensuojelun tarve, lastensuojelun järjestämisestä vastaa oleskelukunta.
- Kustannukset
  - Voidaan periä asiakasmaksulain mukainen vastaava asiakasmaksu kuin Suomessa asuvalta.
  - Julkiselta terveydenhuolloilta ostettujen palveluiden kustannukset laskutetaan palvelun ostaneelta vastaanottokeskukselta
  - Kunta on oikeutettu laskuttamaan lastensuojelun palveluista aiheutuneista kustannuksista Maahanmuuttovirastoa
  - Käytännössä kunta laskuttaa sitä vastaanottokeskusta, jonka asiakkaaksi henkilö on rekisteröity

Turvapaikanhakija ja sote-palvelut

- Huom! Henkilö ohjataan hakemaan Suomesta turvapaikkaa vain, jos siihen on ilmeinen ja perusteltu syy.
- Oikeus välttämättömiin terveydenhuollon palveluihin, joiden järjestämisvastuu vastaanottokeskuksella
  - Aikuisilla turvapaikanhakijoilla on oikeus saada kiireellisen hoidon lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilön välttämättömiksi arvioimia muita terveystalveluja.
  - Alaikäisillä turvapaikanhakijoilla on saman laajuiset oikeudet terveydenhuoltoon kuin alaikäisillä, joilla on Suomessa kotikunta.
- Vastaanottokeskukset voivat järjestää palvelut joko itse tai hankkimalla palvelun julkiselta tai yksityiseltä toimijalta
- Oikeus välttämättömiin sosiaalihuollon palveluihin (ml. taloudellinen tuki eli vastaanottoraha), järjestämisvastuu vastaanottokeskuksella.
  - Jos turvapaikkaa hakevalla lapsella todetaan lastensuojelun tarve, lastensuojelun palveluntarpeen arvioimisesta ja palvelujen järjestämisestä vastaa oleskelukunta.
- Kustannukset haetaan käytännössä siltä vastaanottokeskukselta, johon henkilö on rekisteröity (ks. tarkemmin tilapäistä suojelua saavien kustannusten korvaus)

Matkailijana/turistina Suomessa 90 vuorokauden maassa oleskelun perusteella ja sote-palvelut

- Oikeus kiireellisiin terveydenhuollon palveluihin, jotka ovat kunnan/sairaanhoitopiirin järjestämisvastuulla
- Oikeus välttämättömiin ja kiireellisiin sosiaalihuollon palveluihin (vrt. esim. paperittomat henkilöt)
  - Kelassa mahdollinen perustoimeentulotukioikeus (yleensä ruoka ja lääkkeet), kunnasta muu sosiaalihuollon tarve (esim. hätä-/kriisimajoitus)
- Kustannukset
  - Pääsääntöisesti henkilö on itse vastuussa kustannuksista
    - Joitain terveysturvallisuuteen liittyviä poikkeuksia (esim. tartuntatautilaki)
  - Terveydenhuollon palvelujen osalta valtiolla on toissijainen korvausvastuu asiakasmaksulain mukaisen ylittävän osuuden osalta, jollei kustannuksia saada perittyä (Laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta (1201/2013 Rajalaki) 20 § 3 momentti).
    - Korvausta haetaan Kelalta ([ks. tarkemmin Kelan verkkopalvelu](#))
  - Vastaavanlaisesta valtion toissijaisesta korvausvastuusta ei ole säädetty sosiaalihuollon kustannusten osalta
    - Kustannukset jäävät kuntaan, jollei niitä saada perittyä henkilöltä itseltään.

Työntekijänä Suomessa ja sote-palvelut

- Oikeus terveydenhuollon palveluihin, jotka ovat kunnan/sairaanhoidopiirin tai työterveyshuollon järjestämisvastuulla.
  - EU:n maahanmuuttodirektiivien nojalla työntekijää (mm. kausityöntekijät) pääsääntöisesti rinnastetaan terveydenhuollon palveluiden osalta kotikuntalaisiin
  - Hoito-oikeus on tullut selvittää Kelassa ("Todistus oikeudesta hoito-etuuksiin Suomessa" –asiakirja)
  - Laajennettu oikeus koskee vain työntekijää, eikä hänen mukana tulleita perheenjäseniä ml. lapsia.
- Oikeus sosiaalihuollon palveluihin kuten turistit/matkailijat
- Oikeus moniin Kelan maksamiin asumisperusteisiin etuuksiin syntyy, jos työstä saatava palkka on vähintään 741,75 euroa kuukaudessa.

Kelan maksamat asumisperusteiset etuudet

- Oikeus henkilöllä, jonka arvioidaan asuvan Suomessa vakinaisesti
  - Yleensä oikeus sosiaaliturvaetuuksiin alkaisi noin 1 vuoden kuluttua tai jos henkilöllä on esimerkiksi perhesiteitä tai muita syitä, jotka osoittavat hänen asuvan Suomessa vakinaisesti
- Lisäksi oikeus moniin Kelan maksamiin asumisperusteisiin etuuksiin syntyy, jos henkilö työskentelee ja työstä saatava palkka on vähintään 741,75 euroa kuukaudessa
- Kela ei ole vielä selkeyttänyt, miten tilapäisen suojelun perusteella saatu oleskelulupa sekä työnteko- ja ansaintaoikeus Kelan sosiaaliturvaoikeuksiin
  - Tilapäisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneella henkilöllä on välittömästi työnteko-oikeus Suomessa?
  - Mahdollisen tilapäistä suojelua saavan kotikuntaoikeuden vaikutus vakinaisuuden määrittelyyn?

Lisätietoa

- STM Kuntainfo 1/2022: [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut Ukrainasta tulleille](#)
- Kuntaliitto Yleiskirje 14/2021, 18.10.2021: [Vastaanottokeskuksissa olevien turvapaikanhakijoiden sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen](#)
- Kelan UKK: [Tietoa Ukrainan sodan vaikutuksista Kelan etuuksiin](#)
- Kelan Tiedote 4.3.2022: [Ukrainan tilanteen vuoksi Suomeen saapuvien oikeus sosiaaliturvaan](#)